

VISELETSZÍNEZŐ BABAKÉSZÍTŐ

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: SARUSI ISTVÁN

Ha a hazai szuvenírboltok polcainak népi viselethez hasonlatos textilekbe öltöztetett babái helyett igazán hiteleset, valódit akarunk látni, akkor messze el kell kerülnünk a fővárosihoz hasonló turistacsapdákat. Éppen ezért ülök fel egy Salgótarján felé tartó buszra

Bocsi Éva népviseleti-babakészítő, népi iparművész a nógrádi megyeszékhely közelében fekvő falucsukák, az 1800 lelkes Kazár és az 1300 lakosú Vizslás viseleti örökségét gondozza – ami még palócszemmel is kimondottan színesnek számít(ott).

Ahogy országgyűlésre, az 1930-as években Kazáron is megjelenő, úgynevezett gyöngyös-bokrétás mozgalomból nőtte ki magát a babakészítés: az akkori jegyző feleségének annyira megtetszett az irány-

zat, hogy felkarolta: meggyőzte az asszonyokat, hogy csináljanak babákat. A háború után aztán majdnem feledésbe merült a tevékenység, ám a hagyományos viseletek mindennapos használatának elhagyása új lendületet adott. „Kislányként már csak egyetlen emberre emlékszem a faluban, aki bő gatyában járt – nyomtatékosít Bocsi Éva. –

„Aki mives öltözékét elhagyta, általában csináltatott egy hagyományos öltözetű babát magának, amit aztán a tiszta szobában lévő vetett ágyra tett...”

És aki mives öltözékét elhagyta, általában csináltatott egy hagyományos öltözetű babát magának, amit aztán a tiszta szobában lévő vetett ágyra tett, s időnként nosztalgizott, vagy vendégeinek mutatta meg: milyen szép is volt annakelőtte. Errefelé is,

mint hazánkban általában, a nők tovább hordták népviseletet: éppen tavaly, 95 éves korában hunyt el az utolsó kazári néni, aki még elei becses ruhájában töltötte minden napjait.”

„Az öltöztetett babák 19. század derekán kialakult óriási népszerűsége mára egyedülálló módon örökíti meg az uralkodó divatot aprólékos részletességgel, s ily módon az akkor készült babák a divattörténet kivételes forrásai” – írja Fejős Zoltán néprajzkutató. Itt mindehhez személyesség is társul: Éva minden egyes babája hasonlít valakire az egykori falusiak közül – egyébként addig nem is tekinti őket késznek, míg nem érzi: „... nekem ez szívügyem!”

Aki babakészítőnek áll, nem elég, ha tud szobrászkodni: szabónak, varrónak, csizmadianak,

◀ **EGYEDI DARABOK KÉSZÜLNEK**
BOCSI ÉVA A FŐKÖTŐT PRÓBÁLJA
A BABA FEJÉRE

ÜNNEPI, TEMPLOMI VISELET VOLT
LÁNGSZÍN SELYEMBŐL VAN A
KÉSZÜLŐFÉLBE LEVŐ BABA SZOKNYÁJA.
FÉNYES, JÓ TARTÁSÚ ANYAG, AMI SZINTÉN
EGY VALÓDI RUHADARABBÓL SZÁRMAZIK

fodrásznak, gyöngyfűzőnek is lennie kell. És ha már van kézműves babatest, jöhet az öltöztetés. „Egy halom ronggyal indul a történet, aminek a végén kialakul a baba... Minden babámnak régi ruhadarabokból készül a viselete: már a 70-es évek óta gyűjtjük a felnőtt ruhákat. Majd’ 200 viselet alkotja a repertoárt, amiből 45 van olyan állapotban, hogy felvehessem.” Soknak tűnik a szám, de a babakészítő maga sem tudja, mennyi változat, szín- és minta-összeállítás létezhetett itt, szülőfalujában.

Bőven több száz óra, mire egy-

egy baba elkészül. Nem is csoda, ha Éva elvből sem adja el őket – pár, múzeumba szánt kivételtől eltekintve. „Pedig akadnának, akik árulni szeretnék a babáimat, de én nem erre specializálódtam, nem készítek annyit. Sokkal inkább ál-

taluk szeretném megmutatni, milyen volt a régi világ: azt, hogy mennyire gyönyörűen néztek ki akkoriban, mikor vasárnap reggel a templomba igyekeztek. Szép dolgokra szeretnék emlékezni, és ezt a csodát szeretném sokaknak megmutatni.”

Jó lenne egy olyan színes végzővel zárni, mint amilyenek Bocsi Éva palócbabái, ám vállalkozószellemű tanonc nélkül egyelőre úgy tűnik, sajnos csak a fekete sötétje jellemzi a jövőt...

EGYELŐRE KONTYSAKKA VAN A BABA FEJÉN
A HELYIEK RÉGEN EBBEN IS ALUDTAK. AKKORIBAN HETI EGYSZER BONTOTTÁK LE TELJESEN A HAJUKAT AZ ASSZONYOK. HÉTKÖZBEN CSAK A SZABADON MARADÓ, ÚGYNEVEZETT ELŐHAJAT FÉSÜLTÉK

MA MÁR FÉMFORMÁBÓL KÉSZÜL,
AZONBAN KORÁBBAN GIPSBŐL
MINTÁZTÁK A BABÁK ARCÁT

SARUSI ISTVÁN
TUDOMÁNYOS ÉS
KULTURÁLIS TÉMAKAT
FELDOLGOZÓ, SZABADÚSZÓ
FOTÓS, ÚJSÁGÍRÓ

GYEREHAZA-KENDŐS BABA
KUKUCSKÁL EGY KOSSUTH-FŐKÖTŐT
VISELŐ MÖGÜL

